

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Širite svoj dnevnik „OVI ČAS“.

— V Splitu je zmanjkalo kruha. Split-
ski trgovci in peki so iz strahu, da bi uteg-
nile cene žitu nenadoma pasti, kupovali le
neznatne množine moke. Te zaloge so mi-
nule dne domalega pošle in peki in trgovci,
ki so imeli še kaj zaloge, so začeli neusmil-
jeno navijati cene. Vlada je nastopila z
vso svojo gostjo, zaplenila zaloge in določila
cene kruha. Obenem je poskrbela za nov
dovoz moke.

— **Maribor.** Zaprisega župana Grčarja. Včeraj je okrajni glavar Lajnski zaprisedel mariborskega župana soc. dem. Grčarja. V svojem programnem govoru je župan naglašal pred vsem obnovitev avtonomije mesta, nujno rešitev stanovanjskega vprašanja, skrb za delavstvo in za zdravstvo, omejitev draginje, pospeševanje zadružništva itd. Nato je župan zaprisedel podžupana Rogliča. Seji so prisostvovali razen treh odsotnih odbornikov vsi drugi. Po seji je bila razobešana rdeča zastava. Na protest NSS pa so na eno stran razobesili še državno, na drugo pa slovensko zastavo.

— **Če se ob čisti spi.** V št. Valburgi je ponoči zaspal France T... iz Hraša. Ko se je prebudil, je zapazil, da mu je nekdo ukradel kolo, zlato uro z verižico, dozo za cigarete in žepni nož. Kolo je Francetu nekdo pripeljal nazaj, oškodovan je bil za to po tatvini brez kolesa za 2090 kron. Aretirali so neko sumljivo osebo, katere je tud osumljena, da je ukradla Alojziju Tršanu v Tacnu brus vreden 2000 kron.

— **Tatvina v hotelu Triglav.** Hotelirki Amaliji Majcen, lastnici hotela Triglav, je bilo ukradenih več namiznih prtov in prticev vrednih 3000 kron.

— **Izdaja civilnih oblek.** Opozarjajo se vsi upravičenci do civilnih oblek, ki se niso odzvali svoječasno pozivu občinskih uradov, da je vsaka osebna ali pismena prošnja na vojaško intendanco za Slovenijo brezuspešna. Civilne obleke se bodo dostavile upravičencem samo po tom občinskih uradov. Naknadno se za morejo javiti le sedaj se vračajoči ujetniki, ki pa morajo imeti potrdilo občinskega urada, da so se vrnili resnično šele po 31. maju 1921.

— **Velikanska eksplozija v Pulju.** Italijanski listi poročajo o veliki eksploziji, ki se je zgodila 21. t. m. ponoči v bližini Pulja. O dogodku poročajo sledeče: V večer 21. t. m. okrog 12. ure zvečer je prebivalce Pulja prebudila močna detonacija, vsled katere so popokala okna, velik svet požara pa je razsvetlil celo mesto. Prebivalstvo je prestrašeno zbežalo na ulice, od koder pa se je moralo umakniti, ker so padali razni predmeti: deske, trami, kamenje. Po daljšem času se je šele razvedelo, da je zletela v zrak smodnišnica, ki se nahaja v gozdu v Vallelongi pri Pulju. Prvotno se je mislilo, da gori vse ogromno skladišče municije, ki se nahaja tam. V resnici je tudi obstojala velika nevarnost, vendar pa se je ognjegascem in vojaštvu posrečilo požar omejiti samo na objekt št. 32, ki je uničen do tal. Število žrtev še ni ugotovljeno, vendar je gotovo, da je nad 150 mrtvih in ranjenih. Zdi se, da je eksplozijo povzročila zločinska roka, ker se drugače ne da razlagati. — Ob času eksplozije se je nahajalo v luki tudi več ladij. Na parnik »Albatros« je padel kos gorečega lesa. Ladija je bila v hipu v plamenu in je zgorela.

— **Prijeti tat kolesa.** Iz veže posestnika in gostilničarja Alojzija Koprivca je zmanjkalo kolo, vredno približno 2500 K. Orožniški narednik Ogriček je v zadevi poizvedoval in ugotovil, da je kolo vzel Lojze Premk iz Male Žaljne. Premk je nekaj časa trdil, da on ni vzel kolesa, končno je pa povedal, da je res vzel kolo, toda ga je nameraval vrniti. Kolo se je našlo skrito v koruzi.

— **Razglas.** Otvoritev poštnih nabiralnic Dovsky in Kališovec p. Rajhenburg. Dne 16. avgusta 1921 se odpre v Dovskem (ob-

čina Senova, politični okraj Brežice) poštna nabiralnica z uradnim nazivom Dovsko. — Istega dne se odpre tudi v kraju Kališovec (občina Brežje, polit. okraj Brežice) poštna nabiralnica z uradnim nazivom Kališovec. Nabiralnici spadata v okraj poštnega urada Rajhenburg, kateremu sta tudi podrejeni. Zvezo boste imeli 3 krat na teden po selskem pismoški p. urada Rajhenburg. V okoliš nabiralnice Dovsko spadajo sledeči kraji: Dovsko, Šedun, Brežje in Dobrova (vzhodni del), v okoliš nabiralnice Kališovec pa kraji: Kališovec, Leskovec, Stranje in Dobrova (zahodni del).

Ljubljanski dogodki.

lj **Prihod kraljevega komisarja.** Danes popoldne prispe z vlakom, ki prihaja ob 17. uri, prvi kraljevi namestnik g. Ivan Hribar, dosešani poslanik v Pragi.

lj **Velika beda med ameriškim delavstvom.** Danes ponoči se je pripeljala na glavni koldvor 45 izseljencev iz Betlehema v Pensilvaniji. V Ljubljani so izseljenci s svojimi rodbinami čakali vlaka v Čakovce, s katerim so se opoldne odpeljali domov v okolico Murske Sobote. Pripovedovali so, da se delavcem v Združenih državah sedaj zelo zlabo godi. Ob tej priliki moramo opozorjati opetovano prizadete činitele: deželno vlado in mestno občino, naj poskrbe za to, da se že enkrat zgradi primerna lopa, v kateri bodo izseljenci čakali svojih vlakov. To je svetovni škandal, da morajo ljudje spati na golih tleh! Kaj pomaže še tako moderna postava o izseljencih, če se pa skrb zanje dejansko zanemarija.

lj **Demokratska človekoljubnost.** Demokratski intriganti so dosegli, da je moral včeraj gospod Ivančič izprazniti kavarno »Zvezdo«, ki jo prevzame revček Krapež, da si nekoliko zboljša svoje finance, ki so med vojno popolnoma opešale. Z gospodom Ivančičem vred so demokratski postavili na cesto 17 uslužbencev, med njimi več družinskih očetov, ki so sedaj brez službe. — Delavstvo, zapomni si to človekoljubnost!

lj **Glede pretepa v Sokličevi gostilni** smo naprošeni, da pojasnimo stvar sledeče: Ni res, da je vzrok prepira ljubosumnost, tudi ni res, da je dotična družba pila, ker pijače sploh ni dobila, res pa je, da je dotična družba bila dejansko napadena in da so napadeni bili primorani, da se branijo.

lj **Okradeni veletrgovci.** Gospodu Derendu na Emonski cesti št. 8 je bilo ukradeno v zadnjih mesecih blaga v vrednosti 6000 kron. Policija je aretirala dva Derendijeva uslužbenca, katere sta priznala tatvino in se bosta zagovarjala pred deželnim zborom sodiščem.

lj **Prijeti ciganeček.** Policija je aretirala 16letnega ciganečka Franca Tudoroviča iz Semiča.

lj **Okradeni letoviščniki.** Ogorečeva rodbina iz Slomškove ulice je odšla v nedeljo iz Ljubljane na izlet na Gorenjsko. To priliko je porabil hlapec Jožef Kren, ki se je splazil skozi okno v Ogorečevo stanovanje in je odnesel med drugim 625 mark in 721 avstrijskih kron in druge stvari, tako da je bila Ogorečeva rodbina oškodovana za nekaj nad 4000 kron. Policija je Krena aretirala. Priznal je svoje dejanje in Ogorečevi so dobili ukradene reči nazaj.

pogasil vse luči, ki so kazale vsaki gruč mrtvaške obraze druge, in priganjal vse, da so iskali zavetja pod najbližjo streho. Vsi elementi civilizacije so bili porušeni. Tu in tam je bilo pri svitu luči videti tate, ki je obložen z nenadno pridobljenim plenom veselega obraza hitel mimo najbolj odlične uradne osebe. Ako je tema ločila ženo od moža ali otroka od starišev, je bilo vsako upanje na zopetno združenje zaman. Vsakdo je hitel slepo in zmeden naprej. Od vsega raznovrstnega in kompliciranega ustroja družabnega življenja ni preostalo ničesar drugega kakor prvotna postava samoochrane!

Po tem strašnem prizorišču je iskal Atenec v spremstvu Jone in slepe deklice svojo pot. Nenkrat je prihitel mimo njih mnogobrojna množica, ki je bila namenjena proti morju. Nidija se je v gnječi ločila od Glavka in Jone, in ko so ljudje (katerih postave ni bilo mogoče videti, tako gosta je bila tema) odšli, ni bilo Nidije nikjer. Glavk je klical njeno ime. Nobenega odgovora ni bilo. Podala sta se nazaj, toda zaman; nista je mogla najti, bilo je jasno da jo je človeški tok odnesel v kako drugo smer. Njuna prijateljica, njuna rešiteljica je bila izgubljena! In do sedaj je bila Nidija tudi njuna voditeljica! Njena slepota ji je bila v tem prizoru celo koristna. Vajena v svoji večni temi vseh mestnih ulic jih je varno peljala proti morskemu obrežju, kjer so sklenili, da se poskusijo rešiti. Kam naj se pa obrneta sedaj? Povsodi je bila sama tema, labirint brez vodilne niti. Navzlic temu pa sta vturjena, obupana, prestrašena stopala dalje; pepel je padal na njune glave in kosi kamenja so se raz-

Socialni vestnik.

+ **Socialna demokracija v Ameriki.** Iz čikaškega socialističnega »Proletarca« posnemamo: Dne 29. junija je zaključila zborovanje detroitska konvencija socialistične stranke. Zborovala je pet dni. Največje nesoglasje je vladalo v pogledu vprašanja Internacionalne. Radi tega problema je organizirano gibanje ameriškega delavstva zelo trpelo, celo več kakor v evropskih deželah. Voditelji ameriške socialne demokracije bi bili za pridruženje k moskovski 3. internacionali, če ne bi bilo famoznih 21 točk, katere dosedaj še niso modificirane. Takoj prvi dan zborovanja je prišlo na dnevni red vprašanje internacionalne. Sprejeta je bila po hudi debati sledeča resolucija: »Socialistična stranka Zedinjenih držav uvažuje, da je v sedanjih razmerah njena glavna dolžnost zgraditi jako, revolucionarno socialistično organizacijo v tej deželi. Vsled tega zaključuje, da posveti vse svoje energije in sredstva temu namenu, verujoča, da je to delo za stvar mednarodnega socializma največje vrednosti. Dokler ni ta naloga izvršena, ali dokler niso storjeni po nasledni konvenciji drugačni zaključki, bodi sklenjeno, da ostane stranka brez mednarodne priključitve.« Stranka je s svojim sklepom, da ostane izven Internacionalne, to vprašanje za nedoločen čas odložila. To se pravi, v tem oziru smo tam, kjer smo bili pred konvencijo. Resnične, mogočne internacionalne socialističnega proletarijata ne bo preje, dokler ne pride stizenjenje med vse odgovorne faktorje, najsi bodo kjerkoli. Delavsko gibanje je razdvojeno, postalo je kljub ogromnemu številu zavednega delavstva šibko v teh kritičnih časih, ko se reakcija utrjuje v sedlu. Z diktati se ne bo nikdar združilo delavstva. Disciplina je dobra in potrebna, toda železna disciplina in ukazi, pa naj prihajajo iz Moskve ali od kjerkoli, ne bodo konsolidirali delavskih vrst. Mi smo prepričani, da se bodo stvari obrnile v boljši tir, toda ne še tako kmalu. — Konvencija je imela pred seboj eno najvažnejših nalog, napraviti načrte za delo pri organiziranju ameriškega delavstva za socializem. Vsled sporov in nesoglasij je članstvo padlo pod 20%. Če hoče biti stranka vpliven faktor v javnem življenju, tedaj si mora zgraditi postojanke po vseh krajih Zedinjenih držav. Stranka je sedaj močna le v New Yorku in v Milwaukee ter v nekaterih manjših mestih. Stranka se lahko izjavi za diktaturo proletarijata, toda 17.000 članov ne more izvesti nikakršne diktature, pač pa bi jo vršili socialistom sovražni faktorji, ki so prišli groziti celo na detroitsko konvencijo. Kaj pomaže, če se stranka izreče za diktaturo, za nasilni preobrat, za odvzetje pravic buržaziji, če pa ni niti toliko močna, da bi mogla obvarovati samo sebe? Kaj pa more doseči zedinjena komunistična stranka s svojim revolucionarnim programom? Ali je mogla obvarovati svoje voditelje pred zaporom? Ali obvarovati svoje časopise? Ali more vršiti otvorenje delo za svojo organizacijo? Upoštevati moramo, da živimo v Zedinjenih državah pod razmerami kakršne so tukaj, ne pa v kaki drugi deželi. Ameriški stranki se ne more očitati, da je bila med vojno social-patriotska, niti ne, da je postala po vojni. Zadovoljiti pa ne more v današnjih razburjenih časih nobene struje popolnoma. — Kakor se vidi

iz tega poročila v socialnodemokratskem listu, je stranka v Ameriki zelo slaba.

Zalostna slika o delavstvu v Ameriki. Po ameriških listih posnamemo sledečo statistiko, ki nam dokazuje, kako težavna je borba za življenje. V ameriški industriji je vsako leto ubitih najmanj enkrat toliko delavcev, kolikor je imela Amerika izgub v svetovni vojni. L. 1918. je bilo od vsakih 10.000 delavcev ubitih 7; skupno je izgubilo tega leta 22.000 delavcev svoje življenje. Največ žrtev zahtevajo rudokopi in premogokopi; tu pride na vsakih 10 tisoč 33 žrtev. L. 1918. je bilo v premogokopih ubitih 2500. Na vsak milijon ton premoğa pridejo 4 žrtve. Na železnicah in uličnih tramvajih je bilo zaposlenih 2 milijona delavcev. Pri tem poslu je bilo ubitih 19 na 10 tisoč. V letih od 1913 do 1918 je bilo ranjenih in poškodovanih v premogokopih nad 10 tisoč delavcev, kar znači 144 na vsaki tisoč delavcev. L. 1919. je bilo 3.400.000 delavcev poškodovanih tako, da so bili nekaj časa dela nezmožni, t. j. 10 tisoč poškodb na dan. V tem letu se je moralo vsled težkih poškodb zdraviti in počivati nad 4 tedne 680 tisoč delavcev. Skoraj za večino vseh teh poškodb in smrtnih slučajev pa so odgovorni delodajalci, ker vsled skoposti ali malomarnosti ne puste narediti vseh potrebnih varnostnih priprav.

Agrarna reforma na Češkoslovaškem. Glasom uradnih podatkov bo češkoslovaška država na Češkem, Moravskem in v Šleziji prevzela 248 veleposestev s 1000 dvorci in 4484.000 ha zemlje, na Slovaškem 62 veleposestev z 39.000 ha, v Karpatorusiji 3 veleposestva s 5000 ha zemlje, vsega 315 veleposestev s 492.000 ha zemlje. Zemlja se le v manjšem delu razdeljuje med srednje posest, večinoma se bodo veleposestva obdelovala skupno pod državno upravo ali državnim nadzorstvom za prehrano mest in industrijskih krajev. Kjer so na veleposestvih moderni industrijski obrati, se bodo le-ti vodili dalje. Na veleposestvih se prekrbe tudi delavci in uradniki, ki so tam zaposleni. Velike gozdove bo država ohranila zase in v lastni režiji vodila gozdno gospodarstvo; manjše gozdove bo odstopila občinam in okrajem.

Zadružno delavsko razstavo v Pragi je obiskalo doslej nad 180.000 oseb. 23. t. m. je korporativno prišlo na razstavo 20.000 delavskih otrok iz cele Češkoslovaške.

Znižanje plač na Slovaškem. Te dni se v Bratislavi vrše posvetovanja med zastopniki podjetnikov in delavcev tekstilne industrije na Slovaškem. Gre za znižanje plač. Podjetniki zahtevajo 30 % znižanje plač. Tudi v lesni industriji se med podjetniki že pojavlja gibanje za znižanje plač za 20 %.

Žetvene nagrade za kmetijske delavce. Organizacije kmetijskih posestnikov na Češkoslovaškem so izdale na kmetijsko delavstvo oklic, v katerem naznanjajo, da se bodo delodajalci brezpogojno pokorili sklepu deželne paritetne komisije glede priznanja žetvenih nagrad delavstvu kot odškodnine za večje delo. Delavstvo naj zato speši z delom in se v vsakem spornem slučaju obrne na deželno paritetno komisijo.

Spominjajte se »Slovenske Straže«!

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer: Poslednji dnevi v Pompejih.

(Dalje.)

Včasih so večji kamni zadeli med padanjem drug ob drugega in se razbili na neštnevilne kose, iz katerih so švigale iskre, ki so vžigale vse, kar je moglo goreti; na ravninah okoli mesta je bila sedaj tema strašno razsvetljevana, kajti vnelo se je nekoliko hiš in celo vinogradov, in plamen se je dvigal silovito in divje v globoko temo. Da povečajo to razsvetljava temo, so meščani tu in tam na javnih prostorih, kakor na stebrenikih templjev in ob vhodih na forum poskušali postaviti cele vrste bakelj; vendar so redko dolgo gorele, kajti plohe in vetrovi so jih pogasili in nenadna tema, ki je sledila njihovemu nenadnemu pojavu, je bila še enkrat tako strašna in je še enkrat tako silno vplivala na nezmožnost človeških nad, nauk obupa.

Pri svitu teh bakelj so se pogostoma srečavale gruče beguncev, ki so ali hiteli proti morju ali bežali od morja nazaj proti notranji deželi; morje je namreč hitro odstopilo od obrežja, globoka tema se je razprostirala nad njim in na njegove ječe in razburkane valove se je vsipala ploha ožganega kamenja in skalovja brez zavetja, ki so ga nudile ulice ali strehe na suhem. Divjih, prestrašenih, vsled nadnaravnega strahu pošastnih obrazov so srečavale te gruče druga drugo, vendar niso imele priložnosti, da bi se pogovorile, posvetovale, si dajale svete, kajti pepel je padal sedaj tako pogosto, četudi ne neprestano, da je

letavali pred njunimi nogami in iskre so švigale iz njih.

»Oh! Oh!« je zamrmrala Jona, »jaz ne morem več dalje; moje noge se udirajo v vročem pepelu. Beži dragi, ljubljani, beži! Prepusti mene moji osodi!«

»Tiho, zaročenka moja! Moja nevesta! Umreti s teboj je slajše kakor živeti brez tebe! Toda kam, oh, kam naj se obrneva v tej temi? Zdi se mi, da sva naredila krog in se nahajava zopet na onem mestu, ki sva ga zapustila pred eno uro.«

»O bogovi! Ona skala, glej, je razrušila streho pred nama! Smrtno nevarno je hoditi po ulicah!«

»Blagoslovljeni blisek! Glej, Jona, glej! Stebrenik svetišča boginje Fortune se nahaja pred nama. Pojdiva tja, tamkaj najdeva streho pred padajočim pepelom.«

In prijel je s svojimi rokami svojo ljubljeno in s težavo in naporom dospel do svetišča. Nesel jo je v bolj oddaljeni in bolj varni del stebrenika in se sklonil preko nje, da bi jo s svojim lastnim telesom varoval pred strelo in pepelom! Krasota in nesebičnost ljubezni je zamogla posvečevati celo ta strašni čas!

»Kdo je tukaj?« je vprašal tresoč in zamolkli glas nekega človeka, ki je pred njima tukaj iskal pribežališča. »Toda kaj je na tem. — Vzpričo razdejanja sveta so nam prijatelji in sovražniki enaki!«

Jona se je pri teh besedah ozrla in se s slabotnim krikom zopet skrla pod Glavkove roke, in ko je tudi on pogledal v smer, odkoder je prihajal glas, je zapazil vzrok njenega strahu. Skozi temo se je svetilo dvoje žarečih oči, zablistalo se je po svetišču, in Glavk je v svojo grozo za-

pazil stiskati se med stebri leva, ki je nje-ga imel raztrgati, in tik poleg nje-ga v tej nevarljivi družbi je ležala orjaška postava onega, ki ga je nagovoril, ranjeni gladijator Niger.

Pri tem blisku so se ugledali ljudje in žival, toda njihov nagon je bil udušen. Da, lev je zlezel celo bližje h gladijatorju kakor radi družbe in gladijator se ni umaknil ali trepetal. Revolucija narave je uničila vse svoje manjše grozote kakor tudi svoje običajne vezi.

Ko so se nahajali v tej strašni varnosti, je hitela mimo svetišča gruča žensk in možkih, ki so nosili baklje. Bili so pripadniki cerkvene občine Nazarencem; njihovo svečano in nadzemsko navdušenje se ni premagalo strahu, temveč je vzelo strahu grozo. Z ozirom na pomotno mnenje prvih kristjanov so namreč že dolgo verovali, da je sodnji dan blizu, in sedaj so mislili, da je napočil sodnji dan!

»Gorje! Gorje!« je zaklical s pretresljivim glasom najstarejši, ki je hodil na čelu. »Glejte! Gospod prihaja k sodbi! Naredil je, da pada ogenj iz neba pred očmi ljudi! Gorje! Gorje! Vi močno in močni! Gorje vam, ki nosite žezlo in škrlat! Gorje malikovalcem in oboževateljem živali! Gorje vam, ki prelivete kri svetnikov in se naslajate nad smrtnim bojem sinov Boga! Gorje vlačugi morja! — Gorje! Gorje!«

In v glasnem in globokem zboru je množica prepevala sredi drugih grozot ozračja: »Gorje vlačugi morja! — Gorje! Gorje!«

(Dalje.)